Twee redenaars.

—

Tant de bruit à cause d'une omelette?

—

De jongste zitting der Eerste Kamer heeft ons een paar proeven van parlementaire welsprekendheid opgeleverd, die men ongelijk zou hebben, onopgemerkt voorbij te gaan. De heeren GROENINX VAN ZOELEN en HOFFMAN hebben een redenaars-talent ontwikkeld en ten toon gespreid, dat, tot nu toe, bij ons onbekend was. Zij hebben woorden gesproken velen in aantal en zonderbaar om aan te hooren; met sluit- en slot-redenen die met regt verrassend mogen genoemd worden en de *oratio Hoffmannia pro burgomagistro* bovenal, verdient wel, tot stichting van tijdgenoot en naneef, als proeve van parlementairen redenaars-trant in anno 1850, meerdere bekendheid te erlangen, dan haar — bijgezet in de kolommen des *Bijblads* — anders waarschijnlijk ten deel zal vallen.

De representatie van den 4den april begon met eene alleenspraak van den heer GROENINX VAN ZOELEN, zijnen jammer schetsende over den tweestrijd in zijn gemoed gevoerd, tusschen pligt en gevoel, daar pligt hem dwingt tegen de toelating van vijf leden te stemmen, die gevoel hem noopt toe te laten. Na het onaangename van dezen tweestrijd en het kiesche, teedere en belangrijke van de groote vraag: *toelaten?* of *niet toelaten?* geschetst te hebben, kwam de spreker tot de ontwikkeling waarom hij dien *sea of troubles* zou eindigen, door manmoedig »niet-toelating" te stemmen. En hiermede was, wat gezegd moest worden, gezegd. Maar gelijk de redenaar der Tweede Kamer, — de heer GROEN — wanneer hij eens aan het woord is, zijne *persoonlijke feiten* verbindt met »de groote belangen van het vaderland," zoo meende de heer GROENINX, over de al- of niet-toelating van herbenoemde burgemeesters sprekende, wel eens te mogen overhuppelen op een ander terrein, namelijk, vragen te opperen, over de wijze van benoeming der burgemeesters en over de keuze van sommige burgemeesters. De heer GROENINX meende waarschijnlijk, dat, als men eens over burgemeesters aan het woord is, men ook op allerlei wijze zijnen tekst mag uitbreiden tot al wat van of over burgemeesters kan te berde gebragt worden. Maar de voorzitter begreep het anders en riep den heer GROENINX tot de orde der beraadslaging over de vraag: »of de leden der Kamer, die eene benoeming of herbenoeming tot burge»meester eener gemeente hebben aan»vaard, hun lidmaatschap kunnen blij»ven behouden?" Na nog een poosje geharreward te hebben, bleef het er bij, dat men, over al- of niet-toelating van benoemde en herbenoemde burgemeesters sprekende, niet tevens spreken mag over burgemeesters die niet aan de orde zijn.

Veel grootscher was het tournooi waartoe de heer HOFFMAN den minister van Binnenlandsche Zaken, twee dagen later uitdaagde, ter eere van alle *niet*-herbenoemde burgemeesters en meer bijzonder ter eere van den *niet*-herbenoemden ex-burgemeester van Voorburg en gelijk AUGUSTUS wanhopig in zijn paleis rondwaarde en van VARUS zijne legioenen terug eischte, zoo vervolgde de heer HOFFMAN, als eene wrekende Nemesis, den minister van Binnenlandsche Zaken met zijnen verwijtenden kreet: *Minister, minister, geef mij mijnen burgemeester, mijnen burgemeester van Voorburg, weder!* Want de heer HOFFMAN had niet zoozeer het harnas aangegespt en de lans geveld, om te betoogen, dat de benoemde burgemeesters niet goed waren, dan om als de wreker op te treden van de burgemeesters, die niet op nieuw benoemd waren. En dat nu juist *zijn* burgemeester, in *zijne* gemeente, niet herbenoemd was, niettegenstaande het verzoek van eenige zeer erentfeste Voorburgers, ja niettegenstaande de voordragt van den gouverneur der provincie, dit was een smaad dien de heer HOFFMAN gevoelde, alsof hij hem was aangedaan. Zeker, als ooit de vendetta regtmatig was, het was hier, waar het *regt* (?) op her-benoeming van Voorburg's voormaligen burgemeester, zonder eenig mededoogen voor de sympathie van den heer HOFFMAN, zoo onverschillig was voorbijgegaan, alsof niemand eenig *regt* had tot burgemeester her-benoemd te worden, alsof de oud-Hollandsche spreuk: *»ééns* burgemeester *altijd* burgemeester" voor den minister van Binnenlandsche Zaken niet geschreven was.

De heer HOFFMAN vond in deze merkwaardige redevoering *pro aris et focis* — dat is *voor Voorburg en zijnen voormaligen burgemeester* — gelegenheid, tot het openbaren van onvermoede politieke overtuigingen. Zijne opiniën over de verbindende kracht der petitiën zijn veel radicaler, dan men vroeger ooit van den heer HOFFMAN onderstelde of zelfs, gedurende zijn lidmaatschap der Tweede Kamer, opmerkte, en niet minder verbazend was de verkondiging zijner theorie over de verpligting van het gouvernement om de adviezen der gouverneurs te volgen.

Eén ding was bij dezen kampstrijd bijzonder merkwaardig, namelijk dat de heer HOFFMAN, in plaats van den minister inlichting en opheldering te vragen, waarom hij zijn beginsel, — de onvereenigbaarheid van het notariaat met het burgemeesters-ambt, — niet nog meer consequent had doorgezet, en waarom nog zoo vele notaris-burgemeesters herbenoemd waren, waar de stof tot burgemeester niet tot den notaris beperkt scheen, — juist verkoos te kampen voor hen die *niet* herbenoemd waren. De heer HOFFMAN was burgemeester-*behoudend* in plaats van burgemeester-*hervormend*, en dit is zeer jammer. De verdrukte burgemeesters, de onnoozele burgemeesters-slagting gaven misschien meer aanleiding tot schitterende welsprekendheid en oogverblindende, zinnenvervoerende redenaars-kunst, maar een nuchter onderzoek, waarom zoovele burgemeesters *wel* herbenoemd waren, zou, gelooven wij, aan het publiek meer welgevallig zijn geweest dan de treffende lijkzang op de burgemeesters die *niet* herbenoemd zijn.

Van het antwoord van den minister van Binnenlandsche Zaken, maken wij slechts gewag voor memorie. Alleen merken wij op, dat des ministers beweren, dat niemand *regt* heeft benoemd of herbenoemd te worden, en dat het »een ongelukkig vooroordeel »is, dat, wanneer de wet of het re»glement iemands aftreding na 4 of »6 jaren gebiedt, te gelooven, dat »zijne eer wordt gekrenkt, zoo hij als»dan niet wordt herbenoemd," — in geenen deele tot de *Nederlandsche beginselen* of den *Nederlandschen Zin* behoort.

Revenons à nôtre mouton en haasten wij ons het schitterend einde, — de onverwachte ontknooping — dezer schitterende redevoering mede te deelen. Met eene diepheid van inzigt en een talent van combinatie, dat men tot nu toe in den heer HOFFMAN te vergeefs had gezocht, bragt de spreker de burgemeesters-hekatombe — en bijzonder de opoffering van zijnen Voorburgschen — in verband met de grootste en gewigtigste, teederste en diepst indringende punten van staatsregt. »Ik voor mij," zeide hij, »ben door de ophelderingen niet bevredigd en blijf de benoemingen en afzettingen der burgemeesters beschouwen als daden van willekeur, en willekeur baart misnoegen en tegenstand. Ik ben een vijand van absolutismus, maar wanneer mij geene andere keus wordt gelaten dan tusschen eene monarchale of eene ministeriële autocratie, dan kieze ik de eerste. — De minister heeft gezegd, dat het publiek belang in het oog was gehouden; ik geloof veeleer dat hier de politiek in het spel is geweest. HOGENDORP zeide, dat de oude partijen vernietigd waren en er slechts ééne bestond, voor de grondwet en het Huis van Oranje, hetwelk in de grondwet als het ware geplant is: dit vertrouw ik dat nog kan worden gezegd. — Men heeft beweerd, dat Nederland na de gebeurtenissen van 1848, niet in een staat van revolutie heeft verkeerd: dit is zeker waar, wanneer men daaronder alleen verstaat die gewelddadige volks-opschuddingen, van moord en plundering vergezeld, gelijk die in andere landen hebben plaats gehad. Er kunnen echter ook zonder eigenlijke revolutie, daden worden gepleegd, welke aan de revolutionnaire tijdperken herinneren; velen onzer hebben die beleefd; ik ken ze slechts bij overlevering, die politieke remotiën na de omwenteling van 1795, welke elk eerlijk gemoed afkeurde. *Ik kan het gebeurde met de burgemeesters bij niets anders vergelijken.* Onwillekeurig brengt het dat tijdperk weêr voor den geest; het was daarvan toen het tweede bedrijf; gelukkig is het dat deze handelwijze ook thans zoo algemeene afkeuring vindt; dit geeft vertrouwen, dat indien ooit eene partij hier te lande het eerste mogt terugwenschen, het Nederlandsche volk als één eenig man van zijne gehechtheid aan de souvereiniteit van Oranje zal doen blijken en den troon verdedigen onder den kreet van: *Leve de Koning, weg met de republikeinen!*"

Wie bewondert niet den diepen blik door den redenaar hier in de toekomst geslagen! Nederland's toekomst

afhangende van het al of niet herbenoemen van eenige onnoozele burgemeesters! Als Voorburg zijnen oud-burgemeester op nieuw verkrijgt, is de legitimiteit verzekerd en het constitutioneel koningschap van het Huis van Oranje is weder voor zes jaren op vaste grondslagen gevestigd. Wordt daarentegen de Voorburgsche oud-burgemeester niet op nieuw benoemd, zoo zijn wij in volle revolutie en op den weg tot de ijselijke uitspattingen eener toomelooze demagogie; 1795 staat ons grijnzend voor de deur. Zoo ziet een groot vernuft, in de schijnbaar kleinste en onbeduidendste omstandigheden, de kiem van groote, staten en maatschappijen schokkende gebeurtenissen! De niet-herbenoeming van den heer VAN ZEGWAARD — 's heeren HOFFMAN's gepredestineerde burgemeester van Voorburg — is de eerste stap tot de democratisch-socialistische republiek!

De minister van Binnenlandsche Zaken poogde ten tweedenmale de verpletterende beschuldiging, door den heer HOFFMAN op hem geladen, af te werpen. Hij meende zich te moeten verklaren tegen hetgeen de spreker op nieuw zich heeft veroorloofd te zeggen: »dat namelijk de handelwijze van het gouvernement had verwekt *algemeene afkeuring*. Ik neem dat niet aan," zeide hij. »Het is de meening van den geachten spreker, maar ik kan niet aannemen dat het is de meening *van het algemeen;* het is de meening van dien spreker en ik houd het voor eene dwaling. Ik geloof dat er geene redenen bestaan, mij althans zijn er geene bekend, om te meenen, dat *algemeen* afgekeurd wordt hetgeen het gouvernement gedaan heeft, zoo ik denk, op goede gronden en na de zaak wel te hebben overwogen. Kon hier inderdaad sprake zijn van *algemeene afkeuring*, het zou enkel bewijzen, dat het publiek uitstekend ligtvaardig oordeelt; want hetgeen in zoovele bijzondere gevallen het oordeel zou moeten regelen, is aan weinige personen bekend, kan noch *algemeen*, noch *volledig* bekend zijn. Het is eene zaak van locale kennis en bijzondere informatiën."

Wat kunnen echter dergelijke nuchtere woorden baten, tegenover de opgewondene redenaars-phrasen van den verdediger der verdrukte burgemeesters? Gelukkig voor den minister van Binnenlandsche Zaken was de verklaring van den heer HOFFMAN, die daarbij tevens een zoo groot bewijs van consequentie leverde: »Ik heb niet »beoogd omtrent deze zaak eenige »stemming, zelfs geen *ordre du jour* »*motivé* uit te lokken," want het ministerie ware dan stellig totaal geslagen. Of zou de Kamer zich één oogenblik bedacht hebben, zich, met den heer HOFFMAN, als één eenig man om den troon te scharen, en het constitutioneel koningschap van het Huis van Oranje te verdedigen, tegen de factie der republikeinen, die den voormaligen burgemeester van Voorburg niet op nieuw benoemen wilde?

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *11 april.* In de Beijersche Tweede Kamer heeft de afgevaardigde *Schmidt* eene motie gedaan, strekkende dat de Kamer zou verklaren, dat het verdrag den 27sten februari jl. tusschen Beijeren, Wurtemberg en Saksen nopens de regeling der Duitsche aangelegenheden gesloten, niet voldoed aan de beloften der kroon, noch aan de verwachting des volks, invoege de vertegenwoordigers van hetzelve hieraan hunne goedkeuring niet geven konden. Naar men weet, bevat dit verdrag, onder anderen, eene verklaring tegen de invoering der Duitsche grondregten. Sedert eenige dagen bemerkt men eene levendige koerierwisseling tusschen de kabinetten van Weenen, Parijs en Londen, over de Duitsche aangelegenheden. Ook wil men weten, dat op aandringen van Pruisen, het Oostenrijksche kabinet zijne toestemming zou gegeven hebben tot eene tijdelijke verlenging der bondscommissie, waartegen echter Beijeren ernstig protesteert, dewijl dit laatste in de herstelling des voormaligen bondsdags het eenige middel ziet tot regeling der Duitsche quaestie.

— In den tegenwoordigen staat van zaken heeft te Darmstadt de aankomst van den keurvorst van Hessen niet weinig bevreemding gebaard, te meer, omdat dezelve naar men weet, langdurige conferentiën met den groothertog heeft gehouden, welke naar men vermoedt, tot onderwerp hadden hunne gemeenschappelijke terugtreding van het drie-koningen-verbond. Hoogst in het oogvallend was daarbij, dat ook de Prins van Pruisen zich gehaast heeft mede naar Darmstadt te gaan, om, naar men zegt, door zijne tegenwoordigheid deze beide vorsten van dat voornemen af te brengen.

Frankfort, *12 april.* Uit Tyrol wordt van nieuwe troepen-versterkingen gesproken, welke voornamelijk uit kavallerie en artillerie bestaan. Het geheele in Tyrol opgerigte legerkorps heeft, naar men zegt, bevel ontvangen, zich tot oprukken gereed te houden.

Hamburg, *11 april.* Het bevestigt zich, dat door de hertogdommen Sleeswijk-Holstein regtstreeksche onderhandelingen met Denemarken tot het beslechten des geschils zijn aangeknoopt. In goed onderrigte kringen hier ter stede, gelooft men in geenen deele aan het hervatten der blokkade, althans onze beurs verontrust zich volstrekt niet dienaangaande.

Weenen, *10 april.* Ons ministerie heeft besloten bij de kleinere Duitsche hoven voortaan slechts zaakgelastigden en geene gevolmagtigde ministers te onderhouden.

BELGIE.

Brussel, *13 april.* De berigten die wij dezen morgen uit Frankrijk ontvangen, blijven grond geven om den toestand als onzeker en bedenkelijk te beschouwen.

Het leger in de departementen schijnt meer dan voor eenige maanden te weifelen. Geruchten van ernstige manifestatiën, die in een regement te Angers zouden hebben plaats gehad, versterken die vrees. Die geruchten zijn nog niet officiëel; het is te hopen dat zij overdreven zijn. Echter kan men het niet ontveinzen, dat er zich in sommige bataillons verschijnselen van insubordinatie hebben voorgedaan, en zoo die verschijnselen zich vermenigvuldigen, dan zouden zij, zoo al geen gevaar daarstellen, want de massa van het leger is niet aangetast, maar voor het minst moeijelijkheden opleveren, door bij het volk en welligt ook bij het bewind twijfeling op te wekken.

De kiezers-clubs zijn hevig. Het bestuur heeft al degenen die zich in de meest democratische arrondissementen van Parijs bevinden, doen sluiten; de anderen worden scherp in het oog gehouden.

Er is nog niets stelligs besloten omtrent de keuze van den democratischen kandidaat voor de verkiezing van den 28sten; maar die van den heer *Dupont* (de l'Eure) kan als zeker worden aangemerkt. De heer *F. Foy* wordt steeds door eene fractie van de gematigde partij afgewezen. Het centraal kiezers-comité der regterzijde heeft zelfs een officiëel besluit genomen, waarbij het verklaart die kandidatuur niet aan te nemen en geneigd te zijn tot de aanneming van elken anderen kandidaat dien de gematigde kiezers zouden voorstellen. De legitimistische bladen maken deze verklaring bekend.

Men heeft veel gesproken over eene vereeniging die in de parlementaire club van de *quai d'Orsay* heeft plaats gehad. De heer *Thiers* heeft aldaar de krachtige middelen, door de *Patrie* en andere ultra-conservatieve bladen voorgesteld, bestreden. Hij heeft verklaard dat de secondaire middelen, zoo als de wetten van bedwang, niets zouden afdoen, en als laatste reddingsmiddel voorgesteld, dat men openlijk, zonder eenig voorbehoud en zonder achterhoudenheid moet zamenwerken tot de republiek. De heer *Thiers* blijft zich overigens, even als de andere hoofden der meerderheid, op den achtergrond houden en wil geen deel nemen aan het bestuur.

Na de verkiezing van den 28sten april wacht men dus een ministerie dat overhelt tot het linkercentrum. Gisteren hebben er nog geruchten geloopen omtrent eene dadelijke verandering in het ministerie. Zij zijn klaarblijkelijk voorbarig.

De *Patrie* meent te kunnen aankondigen, dat de regering geneigd is het wets ontwerp op de drukpers, dat door alle partijen zonder onderscheid zoo slecht is ontvangen, in te trekken.

De nederlaag, die het ministerie donderdag geleden heeft in de quaestie van den spoorweg van Parijs naar Avignon, heeft eene vrij ernstige ongerustheid gebaard. Het kabinet heeft het hoofd in den schoot gelegd. De wetgevende vergadering heeft zich gisteren bezig gehouden met een voorstel van den heer *Nadaud*, strekkende tot afschaffing van art. 1781 van het Burgerlijk Wetboek, hetwelk bepaalt dat de meesters op hun woord geloofd zullen worden tegen hunne werklieden en dienstboden, in quaestiën van werkloonen en salaris. Dit voorstel werd met 381 tegen 231 stemmen in overweging genomen.

De berigten uit Italië zijn heden talrijk. Zij vermelden niets stelligs omtrent de terugkomst van den Paus te Rome. Algemeen zeggen zij dat die tusschen den 13 en 15den dezer zal plaats hebben. Daaromtrent bestaat echter nog veel twijfel. Zoo leest men in eene particuliere correspondentie van de *Indépendance Belge*, uit Florence van 4 april, dienaangaande en over andere, waarschijnlijk daarmede in verband staande gebeurtenissen, het volgende:

»Heden is een zeer vreemdsoortig berigt *op officiële* wijze bij het Toskaansche ministerie aangekomen. Een diplomatische brief, uit Napels aan het ministerie van Buitenlandsche Zaken gezonden, heeft als stellig opgegeven dat de Paus niet naar Rome, maar naar Bologne zoude gaan. Niettegenstaande dit berigt uit zulk eene uitmuntende bron kwam, heeft men het toch niet voor echt willen houden. Sedert twijfelt men er nog aan, hoewel velerlei omstandigheden daaraan een karakter van waarschijnlijkheid bijzetten. Zoo is het zeker dat de proconsul van Bologne, *Bedini*, die stad *incognito* verlaten heeft. Waar gaat hij heen?

»Weinige dagen na dit vertrek, zeide de *Gazette officielle* dat mgr. *Bedini* vertrokken was om de provinciën van Romagna te *inspecteren* (het woord is goed gevonden). Daarentegen is graaf *Giulay*, minister van Oorlog van Oostenrijk, naar Bologne vertrokken; vervolgens is hij naar Florence gegaan, waar hij zich op dit oogenblik bevindt. Men zegt ook dat graaf *Giulay* de Oostenrijksche legerkorpsen inspecteert! Een minister, die zijn ministerie verlaat om op eenige honderde uren eene inspectie te doen, is dat wel iets waarschijnlijks?

»Ik voor mij geloof dat dit heen en weder trekken van deze hooge personen niet vreemd is aan de zaken van den Paus. Doch, spoedig zal de waarheid blijken!

»De militaire overeenkomst tusschen Toskane en Oostenrijk is op het punt van gesloten te worden en wel op betere voorwaarden dan het Toskaansche gouvernement gehoopt had te zullen kunnen bedingen. Volgens die overeenkomst blijven de Oostenrijksche troepen in Toskanen, onder den naam van *hulptroepen*. De Toskaansche regering zal hen gebruiken zoo als hare belangen zullen vereischen; maar bij quaestiën van militaire tucht en bestuur blijft Oostenrijk absoluut souverein.

»De bezetting zal zes, acht of tien jaar duren ter keuze van het Toskaansche gouvernement. Het juiste cijfer is nog niet vastgesteld.

— In een naschrift van dien brief wordt gemeld, dat de H. Vader nog steeds tegen den 15den te Rome verwacht wordt. Echter voegt de berigtgever, na gezegd te hebben dat de zegeboog, die te Velletri was opgerigt voor de terugkomst van den Paus, door de demagogen verbrand is, daarbij: »Als dergelijke feiten meer plaats hebben, dan konde alles wel uitgesteld worden."

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, *14 april.* De hoofd-ingenieur van den waterstaat in het 9de district, (provincie Noord-Holland), als daartoe door den minister van Binnenlandsche Zaken gemagtigd, heeft aan belanghebbenden kennis gegeven, dat eene plaats van opzigter der 4de klasse in het 9de district moet vervuld worden. De personen, die, overeenkomstig het vastgestelde programma, voorkomende in de *Staats Courant* van 12 en 13 januari 1850, No. 12, bij vergelijkend examen, naar dezen post wenschen te dingen, kunnen zich voor den 1sten mei eerstkomende, met vrachtvrije brieven, aanmelden bij den hoofdingenieur te Haarlem.

— Wij kunnen thans de stellige verzekering geven, dat de acte van overeenkomst door Z. Exc. den minister van Binnenlandsche Zaken, wegens den overgang van het depôt der *f* 45,000 van de Overijsselsche Spoorweg-Maatschappij, op die van de kanalisatie in Overijssel, op Dingsdag den 9den dezer, te 's Gravenhage met partijen notarieel is gepasseerd, weshalve aan de daarstelling der vaart niet te twijfelen valt, en wij vertrouwen en twijfelen niet of al het verdere ter bespoediging dier nuttige onderneming, zal met ijver worden voortgezet.

(*Twentsche Courant.*)

's Gravenhage, *13 april.* Men verneemt, dat aan de lands-drukkerij een aanvang is gemaakt met het drukken van het verslag der commissie tot herziening der Fransche wetten, met de daartoe behoorende bijlagen, zoodat binnen kort de uitgave van dit werk kan worden te gemoet gezien. (*W. v. h. R.*)

Groningen, *12 april.* In de heden gehoudene zitting der Prov. Staten, was aan de orde de beraadslaging over het concept-reglement nopens de te heffen belasting op de gebouwde eigendommen te lande en het vee, ten einde daaruit de schadeloosstellingen te voldoen in zake van de longziekte onder het rundvee. Er zijn uit 5 gemeenten adressen ingekomen *tegen* het reeds door de staten vastgestelde grondbeginsel, dat er zulk eene belasting zoude geheven worden. Het voorstel van een lid, om de zaak tot de eerstkomende gewone staten-vergadering te verdagen, is met groote meerderheid verworpen, maar een ander voorstel aangenomen, dat namelijk aan

eene commissie zou worden opgedragen, om spoedig te dienen van consideratiën en advys op al hetgeen zoo voor als tegen deze zoo belangrijke aangelegenheid tot dusver is in het midden gebragt, (hoewel de zaak zelve in beginsel reeds in de laatste bijeenkomst der staten is goedgekeurd en als dringende beschouwd). De volgende zitting zal plaats hebben over acht dagen. (*Hand.*)

Arnhem, 15 april. Men leest in de *Amsterdamsche Courant*:

In onze morgen-editie kondigden wij aan, dat ons stedelijk bestuur verwachten mogt zich heden op het raadhuis met een bezoek van Z. M. te zien vereeren, en thans kunnen wij daaromtrent de volgende bijzonderheden mededeelen:

Ter opwachting van Z. M. hadden de heer burgemeester, de heeren wethouderen en de heeren leden van den raad, zich in de groote raadzaal vereenigd, toen Z. M. de Koning, vergezeld van hoogstdeszelfs broeder, Prins *Hendrik*, omstreeks kwart over één ure verscheen, en eenige oogenblikken later door Z. K. H. Prins *Frederik der Nederlanden* gevolgd is.

Z. M. en de Prinsen traden weldra in minzaam gesprek met de hen ontvangende heeren, en bezigtigden aandachtig de overheerlijke schilderijen van oudere en latere meesters, die, zoo men weet, de raadzaal versieren, om voorts over te gaan tot het bezigtigen van onderscheiden oudheden, die voor deze gelegenheid uit de rariteits-kamer waren overgebragt en in de vier hoeken der kamer, op vier tafels ten toon gesteld waren, als:

Vier houten, gebronsd of verguld geweest zijnde beelden, uit den brand van het oude stadhuis, in 1652, gered en voorstellende graaf *Willem VI*, zijne dochter *Jacoba van Beijeren*, zijner zusters zoon hertog *Philips van Bourgondië* en diens vrouw *Isabella van Portugal*.

Tien metalen beeldjes, weleer geplaatst op de groote burgerzaal van het oude stadhuis, voorstellende *Ada*, dochter van graaf *Dirk VII*, overleden in 1218; den Roomsch Koning, graaf *Willem II*, gesneuveld in 1256; *Jan II van Avennes*, overleden in 1304; graaf *Willem III of de Goede*, overleden in 1337; Keizer *Lodewijk V*, overleden in 1355 en zijne gemalin *Margaretha; Philips I of de Goede*, overleden in 1467; de eerste gemalin van evengenoemde, vrouw *Michelle de France;* eene gravin, waarschijnlijk de reeds genoemde *Isabella van Portugal* en *Maria van Bourgondië*, overleden in 1642.

De oude fraaije zilveren drinkhoorn van het voormalig Voetboogs- of St. Joris Gild; de drinkhoorns der Sebastiaan- of handboogschutters en die der voetboogschutters.

Een zilveren vergulde lampet-schotel en kan, dagteekenende van 1607 en de voornaamste overwinningen op de Spanjaarden behaald, vermeldende.

Nogmaals een zilveren lampet-schotel en kan, gebezigd bij het inwijden van het nieuwe stadhuis (het tegenwoordige paleis) in 1655.

Vijf zilveren beker-standaards van het jaar 1606.

De zoogenoemde bloedrokken of banden bij halsregt, door hoofd-officieren en schepenen gedragen.

Een orde-band en scepter, met bloemsieraden van zilver, zinspelende op de orde van het Gulden Vlies.

Twee orde-banden en scepters der oude kloveniers.

En eindelijk nog een dolk van zeer ouden tijd, gevonden bij het graven der put voor de nieuwe beurs.

Voorts had een der oudste bedienden aan het raadhuis zich herinnerd, dat in het gebouw nog twee stoelen aanwezig waren, die ter ontvangst hadden gediend bij een bezoek, door 's Konings overgrootvader, Prins *Willem V*, in het laatst der vorige eeuw, insgelijks op het raadhuis der stad aan de toenmalige stads regering gebragt; deze stoelen waren ook thans, als gedenkteeken aan vroegeren tijd, tot 's Konings ontvangst daargesteld.

Na deze onderscheiden oudheden met belangstelling bezigtigd en zich afwisselend met heeren burgemeester, wethouderen en raden onderhouden te hebben, heeft het doorluchtig gezelschap het stadhuis, te ruim twee ure, weder verlaten, om, vergezeld van den heer burgemeester, het instituut voor blinden te gaan bezigtigen.

STATEN-GENERAAL.

EERSTE KAMER.

Zitting van vrijdag, 12 april.

In deze zitting zijn de beraadslagingen gehouden over het ontwerp van wet nopens de brievenposterij.

De heer *Hoffman* betreurt het, dat niet, even als in België bij den Senaat, bij deze Kamer het regt van amendement bestaat, ten einde daardoor verbeteringen in de wet tot stand te brengen. — Als beginsel wil spreker gaarne het brievenvervoer aan den staat toekennen, als de meeste waarborgen opleverende. Dit mogt dezen dan ook geene offers kosten, maar aan den anderen kant mag ook het gerief der ingezetenen niet uit het oog worden verloren. Is beiden niet te vereenigen, spreker zou zwijgen, maar het komt hem voor, dat die vraag geenszins ontkennend behoeft beantwoord te worden. Hij zou gaarne het beginsel der postzegels ingevoerd zien. Hij gelooft niet, dat die invoering zóó bezwaarlijk zou zijn. — Spreker heeft ook bezwaren tegen de toepassing, als zullende leiden tot willekeur. Hij is tegen de wet.

De heer *van Swinderen* doet gaarne hulde aan de bedoelingen van den minister van Finantiën, om het gemeen overleg te bevorderen. Zij hebben echter niet gestrekt, om zijn ongunstig oordeel over de voordragt te wijzigen, omdat het belang en het gerief der ingezetenen, bij het brievenvervoer door allerlei markt- en veerschuiten, nu nog bestaande, aan de schatkist wordt opgeofferd. Spreker geeft toe, dat, bij de tegenwoordige orde van zaken, de belangen van deze worden opgeofferd. Dit ligt daaraan, dat daarvoor, bij het verleenen van concessiën, niet behoorlijk gezorgd is. — Spreker had echter gaarne gezien, dat men aan dat bezwaar, op eene andere wijze dan bij de tegenwoordige voordragt, ware te gemoet gekomen.

De heer *van Beeck Vollenhoven* heeft lang nopens de tegenwoordige wet geaarzeld. Zoo als zij oorspronkelijk was voorgedragen, was zij zoo belemmerend voor de algemeene vrijheid, dat hem eene aanneming onmogelijk voorkwam. Het project is echter in de Tweede Kamer aanmerkelijk gewijzigd geworden. Met den eersten spreker betreurt de redenaar het, dat dit, door het regt van amendement in deze Kamer, niet voor verdere uitbreiding vatbaar is, doch na de reeds in de voordragt gebragte wijzigingen zal hij er zich niet tegen verklaren. Voor eene afstemming zou men bovendien van kwaad tot erger komen, daar alsdan de Fransche wetten van kracht zouden blijven; iets waartoe spreker niet gaarne mede zou willen werken. De voordragt biedt ook verbetering bij het bestaande aan, als: vermindering van briefport en het middel om bij het verloren gaan van waarde, schadevergoeding te erlangen. — Het invoeren van postzegels komt hem onraadzaam voor, als uiterst moeijelijk in de toepassing en geene contrôle opleverende tegen de fraude, dat men zal trachten die zegels meer dan eens te gebruiken. — Spreker ontkent echter in geenen deele, dat bij het ontwerp nog bezwaren zijn. Zoo vraagt hij inlichtingen of, wanneer men gebruik wil maken van de vrijstelling van art. 26, men dan bevoegd zou zijn, even als vroeger geschied is, pakken aan de brieven te hechten? — Ook vraagt spreker eenige ophelderingen nopens de toepassing der artikelen betrekkelijk zeebrieven naar onze West-Indiën. — Van de inlichtingen des ministers zal spreker zijne stem doen afhangen.

De heer *van Meurs* betreurt mede, dat deze vergadering niet ook het regt hebbe om te ampliëren of te altereren datgene, wat haar niet goed voorkomt. Hij acht het ontwerp, uit een algemeen oogpunt beschouwd, allezins aannemelijk. Hij ziet daarbij toch aan den staat van wanorde, die omtrent deze aangelegenheid dusver heeft bestaan, een einde gemaakt; de ongelijkheid, die omtrent de nog bestaande bepalingen en de toepassing bestaat tusschen verschillende plaatsen, zal ophouden, en de verschillende Fransche verordeningen, nog van kracht zullen vervallen. Hij erkent, dat uit de wet hier en daar groote schade voor particulieren zal voortvloeijen; dan hier moet alleen het algemeen belang gelden en het particulier belang zwichten. En in die groote algemeene beschouwing is spreker van gevoelen, dat deze wet kan en moet worden aangenomen.

De heer *Gevers van Endegeest* doet hulde aan den minister nopens de behandeling der tegenwoordige wet. De memorie van toelichting is eene uitgewerkte uiteenzetting der verschillende stelsels en welke van blijvende waarde is. De zucht tot gemeen overleg is mede ten deze gebleken. Spreker zou mede wenschen, dat de Kamer het regt van amendement had, ten einde de wet nog te wijzigen. Spreker zou er zelf een hebben, betrekkelijk de postzegels. Hij treedt in eene ontwikkeling tot verdediging van zoodanige zegels en tot bestrijding der daartegen in het midden gebragte bezwaren.

Wat nu overigens betreft, het hoofdargument, tegen het ontwerp in het midden gebragt, het monopolie, namelijk, hieromtrent merkt spreker aan, dat in Frankrijk, Engeland, en België daarvan geen sprake is. Daar werd het zoogenaamde monopolie steeds beschouwd als een regt van den staat, noodig voor eene rigtige bezorging der brieven. In België gaat men niet eens zoo ver, om vrijdom van pakketten te leveren. In Amerika is op het vervoer van brieven door particulieren zware boete gesteld. Spreker erkent volgaarne, dat de wet bezwaren heeft. Zij zal voor sommigen een ongerief hebben, maar geeft men die niet, de administratie zal niet die verbeteringen kunnen invoeren, welke zij thans op het oog heeft. Voor het overige zal veel afhangen van eene verstandige, gematigde en loyale toepassing der wet. Beloften kan men ten deze niet vergen, doch men heeft alle reden zich ten deze op den minister te verlaten. Wel is waar blijven, in den tegenwoordigen tijd, de ministers niet lang in het bezit hunner portefeuilles, doch spreker vleit zich dat de minister toch zoolang zal aanblijven als de tegenwoordige wet zal worden uitgevoerd. Mogt die wet echter niet aan de verwachting beantwoorden, zij zelve geeft in een harer artikelen aanleiding om herzien te worden.

De heer *de Jonge van Ellemeet* kan zich met het ontwerp niet vereenigen, uit hoofde daarbij wordt gehandhaafd het uitsluitend regt van den staat om zich met het brievenvervoer te belasten, dat hij hinderlijk en onraadzaam acht in ons land. Men heeft naar andere landen en werelddeelen verwezen, doch de spreker heeft te vergeefs eenig land gezocht, dat zoo doorsneden is van kanalen en dat naar evenredigheid zoo sterk bevolkt is. En als men dan in aanmerking neemt, dat die bevolking over het geheel eene handeldrijvende natie is, dan is het hem onverklaarbaar, dat men op dit oogenblik eene wet zal aannemen, die al de verschillende middelen van gemeenschap, die wij bezitten, op eens zal stremmen, op een oogenblik, dat de Kamer geroepen is, weldra haar gevoelen uit te brengen over wetten, die de meeste vrijgevigheid ademen. Een tweede bezwaar is hierin gelegen, dat bij deze wet de fiscus op den voorgrond, het gerief der ingezetenen op den achtergrond is gesteld, zonder dat er in het brievenvervoer groote verbeteringen zullen zijn tot stand gebragt. Hij herinnert, dat 34 jaren lang, op eene uitgestrektheid van duizenden bunders gronds, waaronder drie steden, onder welke eene van 16,000 zielen, en gezamenlijk van bij de 38,000 inwoners, zich slechts twee postkantoren en één distributiekantoor bevinden, terwijl eene geheele plattelandsbevolking van 25,000 zielen volslagen verstoken is van alle middelen om hunne brieven te ontvangen, zoodanig, dat niet alleen de districts-commissaris, maar ook de burgemeesters zich geregeld met het vervoer belasten. Wat de laatste betreft, gaf dit spreker veel grond om hen als staats-ambtenaren te beschouwen. Hij zelf werd in zijne betrekking van burgemeester met de bezorging van brieven belast en hij heeft zich zelfs moeten haasten, om de geadresseerden, waar het spoed vereischte, als b. v. dagvaardingen en andere geregtelijke gevallen, niet in ongelegenheid te brengen. Inderdaad is dan ook de burgemeester ten platten lande de brievenbesteller van het gouvernement. De spreker vestigt er voorts de aandacht op, dat in sommige gemeenten, zonder grooten afstand onderling, een zwaar port aan de bestelde brieven verbonden is, ten gevolge van de verschillende kosten, die gedurende het vervoer worden beloopen, zoodat wanneer die kosten zullen blijven, men niets zal gevorderd wezen. De éénige waarborgen tegen deze en andere bezwaren zijn gelegen in de toezeggingen, door den minister van Finantiën gedaan. Het is verre van hem, aan diens goede bedoelingen te twijfelen; maar er bestaat geen waarborg, dat deze minister niet opgevolgd worde door een ander, die eene andere zienswijze is toegedaan. Hij heeft voorts, onder anderen, opgemerkt, dat, wanneer men zijne tweede stelling, namelijk dat men ten deze meer op de belangen der schatkist dan op het gerief der ingezetenen heeft gelet, mogt tegenspreken, hij dan de zaak omkeert, en zegt, dat, wanneer men het van belang acht het geld in de schatkist te behouden, men later tegen de kosten zal opzien om de vereischte verbeteringen tot stand te brengen. Hij doet wijders uitkomen dat de concurrentie met den staat bepaald *kan* plaats hebben; de staat is de grootste concurrent; de staat kan alle concurrentie dooden; de staat kan het meest op het spel zetten en wagen, en heeft daartoe alle middelen in zijne hand. De spreker beroept zich nopens een en ander op zijne ondervinding. Hij zal, tenzij beter ingelicht, zijne stem tegen het ontwerp uitbrengen.

De heer *Insinger* gelooft wel, dat er bezwaren zijn, maar bij eene verwerping zou het monopolie in volle kracht blijven. Alles zal van de toepassing afhangen.

De heer *van Nispen* had ook bedenkingen, doch hij wijst daarentegen op de verbeteringen, welke de wet zal opleveren, als: vermindering van briefport; afschaffing der distributie-kantoren, verbetering der positie van het platte land. Bovendien is het een maatregel van overgang. Zal men nu het betere verwerpen, om het slechtere te behouden? Spreker kan zich daarmede niet vereenigen, en is dus voor de wet.

De *minister van Finantiën* deelt in zeker opzigt den wensch door sommige leden uitgedrukt omtrent het regt aan deze vergadering te verleenen tot het amenderen van wetsvoorstellen; maar in dien zin dat daardoor zouden verbeterd worden eenige amendementen in de Tweede Kamer in de wet gebragt, welke, zijns inziens, geene verbetering in de wet daarstellen. Overgaande tot de beschouwing der onderscheidene geopperde bedenkingen, treedt Z. Exc. eerst in eene geschiedenis van deze zaak, zoo als hij haar vond, bij zijne optreding; wijst op den ellendigen toestand, waarin hij de zaak vond, middelerwijl men in andere landen groote maatregelen van verbetering bij de hand nam, doet uitkomen met welke groote nalatigheid bij ons is gehandeld ten opzigte der handhaving van het monopolie en zegt op dit punt, dat hij de reden niet kent, die zijne voorgangers bewogen heeft om bestaande regten van den staat prijs te geven, terwijl daaruit bovendien het groote bezwaar en struikelblok voor dadelijk werkende verbeteringen is voortgevloeid, namelijk dat het publiek verwend is geworden door het gerief der particuliere ondernemingen, die gaandeweg verbeteringen hebben ingevoerd, welke van de administratie zelve hadden moeten uitgaan. Van daar het plan van den minister, reeds dadelijk bij zijne komst aan het ministerie, om verandering in dat onderwerp te brengen en ware hij niet door bijzondere omstandigheden verhinderd geworden, dan zou zijne voordragt reeds vroeger zijn geschied.

Eene eerste vraag bij het ontwerpen was: Zal het monopolie gehandhaafd blijven of niet? De minister moest toestemmend antwoorden, vooral met het oog op de belangen der schatkist. Ook de middenweg, aangegeven om dat belang te verbinden met de toelating van het particulier vervoer (het gebruik van postzegels) kon, uit hoofde van de bezwaren aan de uitvoering

van dat middel verbonden, niet gevolgd worden. Z. Exc. treedt hier in eenige ontwikkeling, gelijk aan die bij de Tweede Kamer en zonder hier te komen in het regt van den staat op het brievenvervoer, wijst hij er op, dat hetzelve in allen geval feitelijk bestaat en dat dus het particulier vervoer feitelijk ook een ongeoorloofde toestand is. Schafte men nu het monopolie af, dan schiep men een wettigen toestand en dan zou men zien, dat er zich nog veel meer ondernemingen opdeden, die waarschijnlijk even als vroeger met de diligences heeft plaats gehad een wedstrijd zouden aangaan, eindigende met de vernietiging van velen ten koste van eene enkele onderneming, en dan waarlijk zou er een monopolie geboren worden, nog veel hatelijker dan dat van den staat en veel minder voortdurenden waarborg opleverende voor het publiek.

Maar in allen geval zou het gevolg zijn, dat de staat grootelijks zou worden benadeeld in zijne inkomsten en vooral voor wat betreft de buitenlandsche correspondentie, die zeer voordeelig is. Laat de staat het monopolie los, er bestaat geen reden om niet ook met betrekking tot het buitenland eene vrije concurrentie te openen. De staat zou dus van alle winstgevende liniën verdreven worden, en de ingezetenen, ja wat meer geriefd aan den eenen kant maar weer aan den anderen bezwaard, omdat het verlies van bijna 1 millioen uit de schatkist, toch op eene of andere wijze moet worden gevonden.

De minister bestrijdt vervolgens de meening, dat er eene concurrentie met den staat mogelijk is, en dat de staat alle concurrentie kan dooden. Z. Exc. meent dit in dit geval bepaald te moeten tegenspreken. De staat kan met de particuliere ondernemingen, ten aanzien van het brievenvervoer, niet concurreren. Een particulier kan met zijn geld en tijd doen wat hij verkiest. Hij kan zich met zijne ondernemingen, indien hij het goedvindt, ruïneren. De staat daarentegen is gebonden aan de begrooting. De minister mag geene buitengewone onkosten maken, geene bijzondere verteringen doen, dan in zeer enkele buitengewone gevallen. De concurrentie in deze is voor den staat doodelijk. De inkomsten voor de schatkist zijn, wat de brievenposterij aangaat, niet te behouden, zonder bekrachtiging van het zoogenaamd monopolie. Dat is de gang van des ministers denkbeelden nopens het grondbeginsel dezer wet.

Ook Z. Exc. heeft zich alle moeite gegeven, om een middel uit te denken, dat als een tusschenweg zou kunnen worden gebruikt. Daarbij is ook ter sprake gebragt het middel der postzegels, waarover in deze zitting gehandeld is. De minister heeft echter de onderscheidene bezwaren nagegaan, die tegen de invoering van postzegels op den voorgedragen voet bestaan. Het is voor de administratie mogelijk een behoorlijk toezigt te houden, of er een frauduleus vervoer van brieven plaats heeft, doch het zou uiterst moeijelijk, zeer omslagtig en kostbaar worden, na te gaan, of elke brief van een postzegel is voorzien? en of zoodanig zegel behoorlijk is? Niet ieder ambtenaar, die het eerste toezigt kan houden, is tot het laatste geschikt. Bovendien is het niet te vreezen, dat, wanneer er drie à vier malen eene aanhaling van brieven frauduleus heeft plaats gehad, men zich verder daaraan zal blootstellen, of dat particulieren hunne brieven alsdan aan de moeijelijkheden zullen wagen, die uit de aanhaling kunnen voortvloeijen. Geheel iets anders is het met het toezigt op de postzegels, waarbij men zou moeten zorgen, dat geen enkel ingezeten daarvan op eenigerlei wijze misbruik zou kunnen maken. Het grootste bezwaar tegen de magtiging van eene onbepaalde uitgifte van postzegels blijft gelegen in de moeijelijkheid van het onderzoek, of dergelijk zegel meer dan eenmaal is gebruikt. Men verliezo niet uit het oog, dat, bij de algemeene invoering van postzegels, de staat concurrent blijft, maar tevens toezigt houden moeten op de meerdere overtredingen, die er kunnen ontstaan. Het gevolg daarvan zou wezen, dat er juist vele moeijelijkheden voor belanghebbenden zouden kunnen worden te weeg gebragt, die men aan de concurrentie van den staat zou wijten. Men zou alsdan over vexatie klagen, en het gevolg van een en ander zou zijn, dat de staat deze bron van inkomst zou moeten abandonneren.

De minister behandelt vervolgens de vraagpunten van bijzonderen aard, die bij deze gelegenheid ter sprake gebragt zijn. Onder anderen is er gevraagd uitlegging nopens art. 26 van het ontwerp, houdende vergunning om brieven of paketten, waarvan het gewigt vijf nederl. oncen of daarboven bedraagt, ook buiten de posterij te mogen vervoeren. Men heeft verlangd te weten, of daardoor kan worden voortgegaan op de wijze, als vroeger geschiedde, door aanhechting van een pak aan den brief? Z. Exc. wenscht verschoond te blijven van het geven van een bepaald en duidelijk antwoord op deze vraag. In zekeren gezonden zin moet de bepaling zoodanig worden opgevat, dat een paket, dat vijf oncen weegt, is vrijgesteld en het vervoer daarvan niet kan worden bemoeijelijkt. Dit is eene waarheid, wanneer een particulier dergelijke paketten verzendt. Doch de minister kan niet toegeven, dat het vervoer van brieven, door wien ook, zou kunnen worden toegelaten, die men te zamen tot paketten van vijf oncen of hooger zou kunnen te zamen vatten. Dat zou, naar des ministers meening, zeer zeker in de termen der strafbepalingen vallen. — De minister doet verder uitkomen, dat de bepalingen van art. 25 en 26, blijkens art. 27, wel degelijk van toepassing zijn op de correspondentie met onze West-Indische kolonien. Ten slotte geeft de minister de verzekering, dat, vermits de toestand van het postwezen is exceptionneel, de tegenwoordige wet niet in een oogenblik over het geheele Rijk met onverbiddelijke gestrengheid zal worden ten uitvoer gelegd, maar dat dit geschieden zal met zachtheid en met overleg, omdat het verkeerd zou zijn op eens met dolle drift tot de strikte handhaving der wet over te gaan, zoolang men nog niet aan het publiek heeft gegeven overal de gelegenheid om zoo veel maar mogelijk te corresponderen. Z. Exc. koestert dan ook weinig vrees voor vexatie, men maakt zich daarvan wel eens schrikbeelden, Z. Exc. wijst op art. 190 der algemeene wet van 1822, waarbij aan de ambtenaren der belastingen vele bevoegdheden zijn toegekend o. a. om bijna alle huizen aan visitatie te onderwerpen, om alle rijtuigen te visiteren enz., maar nu vraagt de minister waar ooit het voorbeeld gegeven is dat van die ruime faciliteit gebruik gemaakt is om de ingezetenen te kwellen?

Z. Exc. herhaalt dat bij eene verstandige, maar daarom niettemin krachtige uitvoering der wet de ingezetenen voor geene vexatie behoeven bevreesd te zijn.

De heeren *Gevers* en *de Jonge van Ellemeet* hebben den minister nog kortelijk beantwoord en hunne meening nader uiteengezet. — De minister heeft daarop nog nader uiteengezet de groote bezwaren, die aan de onbepaalde uitgifte van postzegels verbonden zijn.

De beraadslagingen worden gesloten. Het ontwerp wordt in omvrage gebragt en aangenomen met 25 tegen 6 stemmen. *Tegen* hebben gestemd, de heeren: *van Mierlo*, *van Swinderen*, *de Jonge van Ellemeet*, *van Welderen Rengers*, *Hoffman* en *Taets van Amerongen*.

Van de aanneming zal worden kennis gegeven aan Z. M. den Koning en aan de Tweede Kamer.

Daarna wordt de vergadering gesloten.

Weldadigheid.

Voor de ongelukkigen door den brand te Lunteren ontvangen van eene weduwe *f* 1.00 — Totaal *f* 25.42½.

Correspondentie.

Het stuk van *Meer dan genoeg*, morgen.

Advertentiën.

Marktprijzen.

DEVENTER, 12 april.

De gesteldheid der markt was heden geheel in een doon, en de matige aanvoer van *Tarwe*, *Rogge* en *Boekweit*, ruimde tot vorige prijzen geredelijk op. De qualiteit was over het algemeen genomen minder goed, vooral van *Tarwe* en *Rogge*. — Voor *Tarwe* is besteed *f* 6.75 à 7.25. — *Rogge* van *f* 3.80 à 4.00. — *Boekweit* *f* 4.30 à 460. — *Garst* *f* 3.00 à 3.40. — *Haver* *f* 2.60 à 3.00. — *Aardappelen* *f* 1.10 à 1.30, puik beste *f* 1.50 het mud. Ter markt 35 à 40 mud. — Per schip verzonden 900 à 1000 mud tegen *f* 1.20 à 1.50 het mud. — *Boter* 1ste soort *f* 11.00 à 1.50, 2de soort. *f* 8.75 à 9.73.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 15 april 2 El 5 Pa'm 6 Duim; gew. 0 D. gev. 9 D.

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.00 en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.